

Kazatel: Josef Hurta

Písňe Rožnov: 33,1-4v., 709, 603, 411

Písňe Střítež: 33,1 – 4 v., 611, 188, 412

Čtení: 1 S 15, 1 – 21

Text: 1 S 15, 24 + 32 – 33 *Saul doznal Samuelovi: "Zhrěšil jsem, neboť jsem přestoupil Hospodinův rozkaz i tvá slova. Báł jsem se lidu, proto jsem je uposlechl. ... Pak Samuel poručil: "Přiveďte ke mně amáleckého krále Agaga!" Agag šel k němu sebevědomě, neboť si řekl: "Zajisté je odvrácena hořkost smrti." Samuel řekl: "Jako tvůj meč zbavoval ženy děti, tak at' je tvá matka bezdětná nad jiné ženy." A Samuel rozsekal Agaga na kusy před Hospodinem v Gilgálu.*

V Rožnově jsem milou neděli při rodinných bohoslužbách vyprávěl biblický příběh o tom, jak David nezabil Saula. A jednal správně. Dnešní text mluví o tom, jak Saul nezabil krále Agaga. A bylo to špatně. Jak se v tom teď máme vyznat? Je třeba se na to podívat více zeširoka.

Soudce Samuel, dnes bychom řekli někdejší duchovní představitel izraelského náboženství, přikazuje králi Saulovi ve jménu Hospodina vyhladit Amálekovce, a to včetně žen, dětí i kojenců. To je jeden z mnoha biblických textů, na kterých by se dalo snadno postavit obvinění, že Bible vyzývá ke krutostem a k násilí možná více než posvátné knihy jiných světových náboženství. Nemíním dělat Bibli advokáta, snad jen poznámkou, že Nový zákon už takové výzvy neobsahuje a tudíž odráží pozitivní evoluci monoteistické víry jak v židovství, tak i potažmo v křesťanství. Nicméně v daném textu čteme, že Saul se provinil proti Hospodinu tím, že porušil tento Boží příkaz a nebyl v likvidaci Amálekovců dost důsledný. Jejich krále Agaga pouze zajal. Soudce Samuel pak sám dokoná Boží vůli tím, že osobně rozseká Agaga na kusy. Můžeme se pohoršovat nad nehumánností politicko-náboženské kultury starověku, v samotné bibli odůvodňované Boží vůlí. Ale než tyto praktiky šmahem odmítneme, zamysleme se nad možnou analogií v moderních dějinách, pro kterou nemusíme chodit příliš daleko. Stačí vzpomenout si třeba na evangelického faráře Dietricha Bonhefera, který podobně jako někdejší soudce Samuel dospěl k přesvědčení, že ukončit zlo druhé světové války je možno nejspíše fyzickou likvidací, tedy atentátem, spáchaným na Adolfa Hitlera. Tím by se zachránily životy tisíců lidí.

V biblickém textu je také třeba mít na zřeteli, že Samuel je soudce, a má pověření k vykonávání Hospodinova soudu. Hospodinův soud však nikdy není jakousi pomstou vyvoleného Božího lidu na nevěřících pohanech. V Písmu čteme, že jednou to byli Izraelci, kdo se stali nástrojem Božího soudu nad pohany, jindy to byli naopak pohané, komu Hospodin vydal do rukou nevěrné Izraelce. Tak alespoň interpretuje víra starozákonní biblické děje. Tedy nikoliv jako nahodilé události, nýbrž jako důsledky duchovního klimatu a vývoje společnosti. Zasazuje události do širších příčinných souvislostí. Podobně lze interpretovat a posuzovat společenské dění i v současnosti. Totiž, řečeno biblicky, jako Hospodinovy soudy. Nejrůznější násilí, teror a jiné zlé činy tím pochopitelně nejsou morálně ospravedlněny, ale lze je za jistých okolností nahlížet jako důsledek nějakého dřívějšího pochybení či úpadku. Ale vraťme se k textu.

Zatímco Samuel je soudce, Saul je Izraelský král. Jde v podstatě o rozdělení na moc zákonodárnou a moc výkonnou. Saul jako král má být vykonavatelem Božích soudů. Jenže v této roli selhává. Četli jsme, že Saul a jeho lid ušetřil Agaga a nejlepší kusy z bravu a skotu, z druhého vrhu, a ze skopců a vůbec ze všeho pěkného, a nechťeli je vyhubit jako klaté. Jako klaté zničili jen to, co bylo podřadné a bezcenné. Nejde tu pochopitelně o žádný projev milosrdenství a slitování s nebohým dobyt看kem. Ale, čteme-li text pozorněji, zjistíme, že u Saula dokonce nejde ani o pouhé zjištění a majetnické důvody, totiž o získání slušné válečné kořisti. Saul ve svém zdůvodnění, proč nechal lid vzít si válečnou kořist, prozrazuje na sebe něco velmi osobního. Něco, co možná dobře známe i sami u sebe.

Ve 20. verši Saul omlouvá své jednání Samuelovi takto: „Vždyť jsem Hospodina uposlechl. Šel jsem cestou, na kterou mě Hospodin poslal. Přivedl jsem amáleckého krále Agaga a Amáleka jsem zničil jako klatého. Ale to lid si vzal z kořisti, z bravu a skotu, to nejlepší z klatého. A proč? Aby měl co obětovat v Gilgálu Hospodinu, tvému Bohu.“ Tady vnímáme hned několik Saulových pochybení.

- 1) Saul naplňuje Boží příkaz tak, aby se, lidově řečeno, „vlk nažral a koza zůstala celá“. Plní Boží slovo jen tak napůl.
- 2) Vzpomeňte si, jak Adam v ráji říká: „Já nic, ale žena, kterou jsi mi, Bože, dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl. Saul se tu vymlouvá velmi podobně: „Já jsem všechno splnil, ale to lid si vzal kořist.“
- 3) Saul je tu najednou mistrem v teologickém zdůvodnění svého pochybení. K sebrání válečné kořisti měl prý navýsost zbožný důvod. Chtěl to všechno obětovat v Gilgálu Hospodinu.
- 4) Korunu tomu nasadí, když řekne: „Chtěl jsem to obětovat tomu TVÉMU Bohu, Samueli. To ten tvůj Bůh za to může.

A ani to ještě není všechno. Ve 24. verši Saul dodává: „Bál jsem se lidu, proto jsem je uposlechl.“ Tak mluví ten, kdo byl Bohem ustanoven jako Izraelský král, který měl vládnout! Skoro v tom slyšíme to adamovské „Bál jsem se, proto jsem se ukryl.“ Ale na rozdíl od Adama, který se ještě bojí aspoň Pána Boha, Saul se bojí lidí. A tím na sebe prozrazuje, že je populistickým politikem, který se stará hlavně o to, aby neztratil přízeň davu. Jsou vládcí, kteří na tom založí celou svoji politickou kariéru. Nerozhodují se podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, ale podle voličských preferencí a žebříčku popularity. „Bál jsem se lidu, proto jsem je uposlechl.“ To je prosím pěkně Saulova motivace pro královská rozhodnutí!

Nejen na tomto příkladu, ale i z jiných narážek v textu nabýváme dojmu, že Saul není vnitřně silná osobnost. Vnější je sice podle bible urostlý a krásné postavy, ale uvnitř zdá se být člověkem velmi nejistým. A právě nedostatek zdravého sebevědomí či sebedůvěry je to, co negativně poznamenává Saulovu vládu a vede k jeho postupnému úpadku. Saul dělá často křečovitá a zbrklá rozhodnutí, jen aby druhým i sobě dokázal, že on je opravdu král. Je velmi citlivý na to, když někdo jiný sklízí větší chválu a má větší úspěch než on. Když později lid opěvuje Davida, že pobil desetitisíce, zatímco Saul jen tisíce, Saula to uráží a přivádí k zuřivosti. Postupně vidí, že David je úspěšnější, a to v něm vzbuzuje zlost. Saul potřebuje neustálé ujišťování, že je dobrý a že nikdo není lepší než on. A to právě proto, že on sám o tom není vnitřně přesvědčen. Bojí se lidí, jak ho budou vnímat, a proto se jim chce nějak zavděčit. Bojí se, aby neztratil u lidí vážnost a úctu. Proto také přemlouvá Samuela, který požívá ve společnosti patřičnou autoritu, aby jej veřejně podpořil a dělal, jakože se nic špatného nestalo, a že všechno je, jak má být. Říká Samuelovi: „Ano, zhřešil jsem. Nyní mi však prosím prokaž poctu před staršími mého lidu i před Izraelem a vrať se se mnou. Chci se poklonit Hospodinu, tvému Bohu.“

Milí přátelé, strach z toho, co řeknou lidé, strach z veřejného mínění nebývá dobrým rádcem. Ale občas právě tento strach ovlivňuje i naše, i moje jednání. Král Saul i poté, co Samuelovi přiznal svůj hřích, chce stále před lidmi hrát roli důstojného panovníka, zachovat si přízeň davu, a proto žádá Samuela, aby jej při slavnosti doprovázel a stál po jeho boku.

Na tom vidíme, že Saulovi jde především o sebe sama a bojí se o svou image. Ale Pán Bůh si nás cení bez ohledu na naše chyby a selhání. Pánu Bohu v tom smíme důvěřovat. Jinak se budeme chtít stále povyšovat nebo vytahovat, nebo naopak shazovat, prostě nebudeme sami sebou a budeme neustále vyžadovat z vnějšku ujištění o své hodnotě.

Závěrem tedy můžeme to vše stručně shrnout:

1) Starozákonní boje, z dnešního pohledu kruté a nehumánní, nelze morálně ospravedlnit, ale lze je ve víře interpretovat jako Hospodinovy soudy a tedy jako důsledky lidských pochybení.

2) Člověk si dovede pro hřích najít nespočet výmluv, které jsou ale stále stejné už od stvoření světa, podle toho známého modelového příkladu s Adamem a Evou.

3) Budovat politickou kariéru na lidské přízni a popularitě zpravidla nevede ke správným rozhodnutím. Ale také mimo politiku platí, že strach z lidí je špatný rádcem.

4) Vnitřní nevyrovnanost vede často ke křečovitému nebo zbrklému jednání, protože motivem je tu především strach o sebe sama. Řešením je zdravé sebevědomí a důvěra Bohu. Jinak hrozí nebezpečí, že dopadneme, jako Saul.

Modlitba: *Hospodine, ty jsi nás stvořil k obrazu svému a svěřil jsi nám vládu nad dílem tvých rukou. Prosíme, dej, ať se této odpovědnosti nelekáme, ale dovedeme se ve víře spolehnout, že nás k tomu sám zmocňuješ a vedeš svým Duchem svatým.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, kéž tvé království proniká do tohoto světa. Dej, ať lidským vladařům nejde o lidskou slávu a čest, ale o tvou slávu a spravedlnost. Věříme, že prosazuješ svou vůli i ve světě, který se tvé vůli brání. Věříme, že se ti nic nevymkne z rukou, i když se nám zdá, že se svět nevyvíjí k dobrému. Prosíme za rozhodování těch, kdo mají v rukou moc. Prosíme za svobodu, pokoj a mír ve světě. Ať nepodléháme strachu. Ať se nebojíme o svět, o naše blízké ani sami o sebe, ale důvěřujeme tobě. Kéž nepochybujeme o tom, že nás máš rád, že jsme pro tebe cenní a svou důstojnost máme pevně zakotvenou v tobě. Prosíme za ty, kteří jsou skelety, kteří podléhají malomyslnosti. Prosíme, dej nám zdravou sebedůvěru. Myslíme tím důvěru tobě, že jsi nás učinil dobré a vybavil dobrými hřívnami, které jsou schopny přinášet ti užitek. Prosíme, dej, ať sami sebe přijímáme takové, jací jsme, tedy tak, jak nás přijímáš ty. Uč nás milovat i samy sebe, abychom stejným způsobem dovedli milovat své bližní. Prosíme za lidi nejisté, neukotvené, bez naděje a bez výhledu. Prosíme za lidi nemocné, nebo s různým postižením. Modlíme se za to, abys nám zjevoval svou vůli i svou lásku. Abys nám dával vše potřebné k životu ve zdejšímu i k životu věčnému. Amen.*